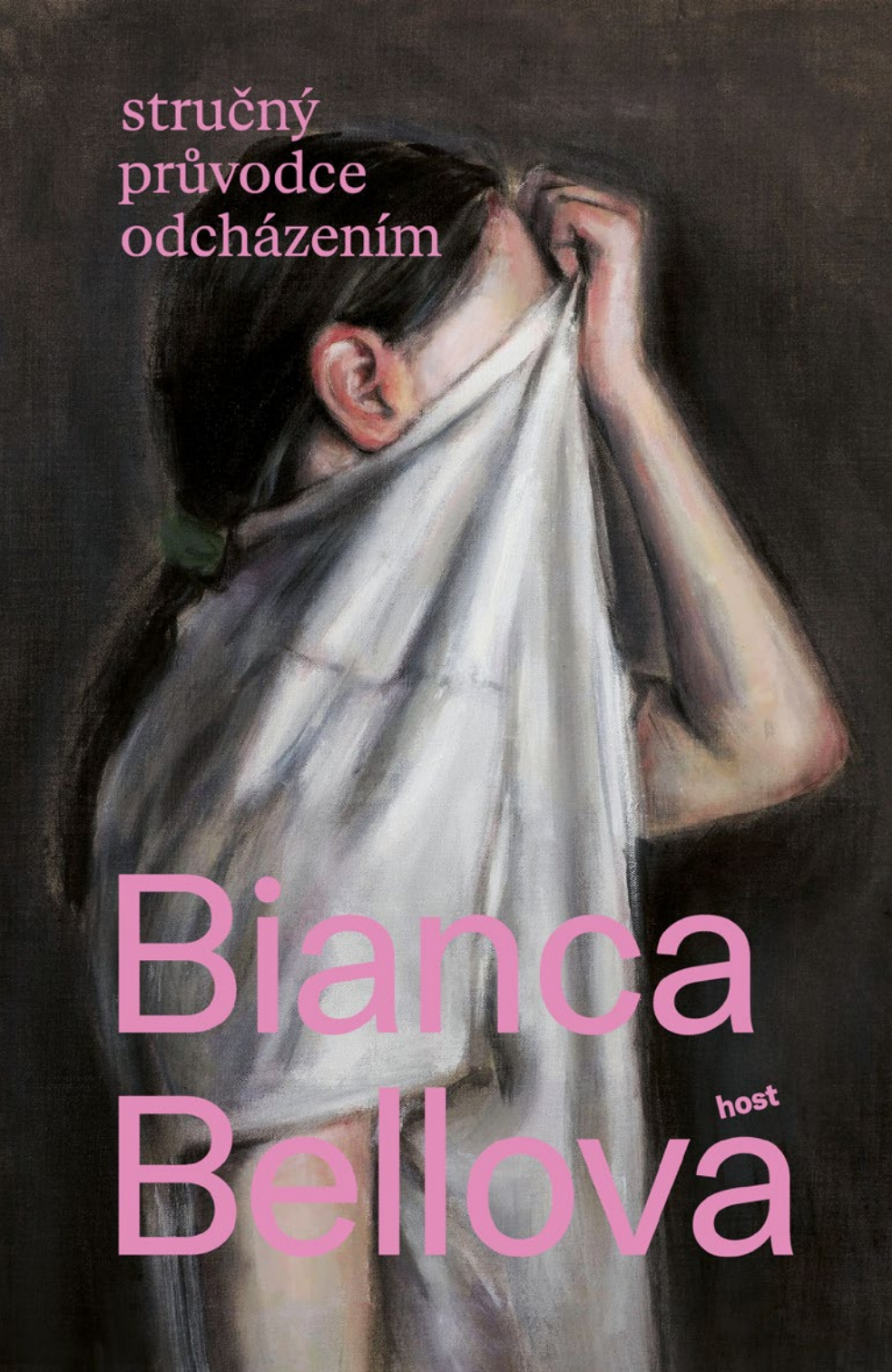
stručný
průvodce
odcházením
Bianca
Bellova
host

© Bianca Bellová, 2026
Cover art © Jakub Janovský, 2026
© Host — vydavatelství, s. r. o., 2026
(elektronické vydání)
ISBN 978-80-275-3304-6 (PDF)
ISBN 978-80-275-3305-3 (ePUB)
ISBN 978-80-275-3306-0 (MobiPocket)

Věnováno všem, kteří dokážou nést i cizí život.

Ubasute (opuštění staré ženy) je mytická praktika gerontocidy v Japonsku, podle níž byli nemohoucí nebo staří členové rodiny odnášeni do hor nebo odlehlých míst, kde byli ponecháni, aby zemřeli. Ubasute vznikla v reakci na roky sucha a hladomoru, kdy bylo třeba zbavit se starých lidí, kteří nemohli pracovat či se o sebe postarat, a stala se z nich přítěž. V jedné legendě nese syn starou matku do hor na zádech; ona pochopí a trhá větvičky stromů a hází je v jejich stopách, aby pak podle nich syn našel cestu zpátky domů. Syn, dojatý láskou a obětavostí své matky, se rozhodne opustit zvyky a společenská očekávání a odnese matku zpátky do vesnice.

I.

Telefon zazvonil ve chvíli, kdy stála Klára před zrcadlem s řasenkou v ruce. Na ulici už třetí týden pracovala stavební firma, která měnila plynové potrubí. Každé ráno ji úderem sedmé probudily sklápěčky, bagry a další stavební stroje. Klára ztlumila rádio a mokrý ručník, který měla přehozený kolem ramen, hodila do koše se špinavým prádlem. Pohledem na hodiny na sporáku zjistila, že má přesně dvě minuty, aby odešla z domova a stihla být v práci včas. Volání z neznámých čísel zásadně nezvedala.

„Prosím."

Ta ženská řekla, že se jmenuje Milada Růžičková, magistra, vedoucí sociální péče, z pečovatelského domu v Houstimi. Z jaký Houstimi? Mluví s paní nebo se slečnou Kordovou?

„Klára Kordová, ano. Co se děje?"

„Takhle… Paní Kordová… Slyšíme se?"

„Ano, slyším vás." Řekla, že nechce být nezdvořilá, ale spěchá do práce.

„Paní Kordová, já vás moc nerada obtěžuji, ale nedovolila bych si to, kdyby se nejednalo o naléhavou věc. Víceméně otázku života a smrti. Víceméně."

Rozhlas ohlásil půl devátou a ozvala se znělka zpráv.

Klára si odkašlala a řekla, že je doma, ano, je doma, je tu sama. Pokud se nepočítá její spolubydlící Madla, která ještě spí za zavřenými dveřmi své ložnice a o jejíž boty v předsíni každé ráno zakopává.

„Totiž. Jedná se o pana Jiřího Kordu."

Klára si povolila knoflík u košile.

„Vašeho otce," dodala ta ženská po chvíli, když neslyšela žádnou reakci. Na stromě na protější straně ulice se navzdory jakékoliv pravděpodobnosti mihla černá veverka.

„To není můj otec," odpověděla Klára a nazula si boty. Rychle zaťukala klouby prstů na botník.

„Ano, jistě," pokračovala ta žena, jako by hlásila předpověď počasí, „vím, že se nestýkáte, ale je to váš biologický otec, viďte."

Klára zavrtěla hlavou, což ta žena přirozeně nemohla vidět.

„Paní Kordová?"

„Paní Růžičková."

„Ano?"

„To je nedorozumění."

Posadila se na stoličku vedle botníku. Cítila, jak se jí nohy pod punčochami potí.

„Paní Kordová… prosím vyslechněte mě… ano?"

„Už teď jdu pozdě… Tak dobře."

Paní Růžičková se zhluboka nadechla, Klára měla pocit, že se jí z toho úplně rozevlály záclony.

„Paní Kordová, jsem sociální pracovnice našeho zařízení, kde pobývá i váš pan… Korda. A náš kodex vyžaduje, abych vás informovala…"

Na ulici se ozvala sbíječka.

„Promiňte, můžete to zopakovat?“

„Pan Korda si požádal o asistovaný odchod. Jakože ze života. Schválili ho dva lékaři a před čtyřmi dny začala běžet čtrnáctidenní prováděcí lhůta.“

„Prováděcí lhůta,“ opakovala Klára mechanicky.

„Je mou povinností uvědomit všechny příbuzné a přátele a u pana Kordy jste vy jediná, u které…“

„To taky není divu, že jsem jediná! To nemůže nikoho překvapit, když si vybral takovej hnusnej život, že teď nemá vůbec nikoho!“

Ve sluchátku bylo chvíli ticho.

„Je mi líto, paní Kordová, že to vnímáte takhle. My ho známe úplně jinak, ale jistě máte na své pocity nárok. Nicméně se vás musím zeptat, jestli se budete chtít zúčastnit rozlučky příští sobotu. To je den před stanoveným datem. Nemusíte mi odpovídat hned, uložte si moje číslo a já vám pošlu všechny údaje do mailu. Můžeme se tak domluvit? Možná byste chtěla tatínka ještě vidět nebo hovořit s lékařem? Případně, kdybyste o to vy i tatínek měli zájem, být přímo u toho… aktu…“

Klára si zula boty, udělala si další kávu a postavila se k oknu. V kabině bagru seděl chlapík, takový sušinka v ošuntělé basebalové čepici, a nesmírně zručnými a zkušenými pohyby rozhraboval lžicí na hydraulické pazouře ve výkopu navezenou suť. Dva cikáni ho při tom opřeni o hrabla beze slov pozorovali a kouřili. Když bagr popojel, oba zahodili nedopalky do rigolu a začali uhrabávat povrch zeminy a udusávat ji vibračním pěchem. Zítra přijedou asfaltéři a celé to zase zalijí horkým asfaltem. Za týden nikdo nepozná, že

tu byl výkop. Bylo v tom cosi uspokojivého, pozorovat práci s viditelnými výsledky a pracovníky, kteří sice provádějí primitivní úkony bez přemýšlení, ale dělají je rychle a bez chyb.

●

Antonie byla protivnější než obvykle. Klára měla už dlouho pocit, že Antonie prožívá krizi středního věku, i když vlastně ve středním věku ještě nebyla. Chichotala se jako prvnička pokaždé, když nějaký poslíček doručil do kanceláře balíček, ačkoliv jinak o mužích a jejich odporných patriarchálních návycích mluvila s rozhořčeným pohrdáním. Večer v baru často hodně pila, vyzývavě tančila a pak odcházela v doprovodu nějakého cizího muže. Taky se seznamovala pomocí Tinderu. I když si Antonie často dělala legraci z dívek, které zjevně a opakovaně prošly rukama plastického chirurga – říkala jim *basic pleasure models* –, čas od času přišla do kanceláře omlazená výplněmi nebo s modřinami po blefaroplastice, o kterých tvrdila, že si je způsobila vlastní nešikovností a posilovací gumou, ačkoliv bylo zjevné, že posilovací gumu v životě neměla v ruce. Často mluvila o tom, že by se vdala hned, kdyby našla vhodnou manželku, hahaha, protože si ženy rozhodně zaslouží jiné ženy. Pokud Klára mohla soudit, byla Antonie striktně hetero a vzhledem k tomu, že občas přišla s viditelnými modřinami na pažích, patrně i submisivní.

„Jdeš pozdě," řekla Antonie místo pozdravu.

Klára odpověděla, že se omlouvá. Chtělo se jí říct, že Antonie chodí pozdě obden, zatímco Kláře se to stalo poprvé, ale neřekla nic.

Všimla si, že se její nadřízené začíná dělat druhá brada. I bledé paže se jí obalovaly tukem a měnily se v oplácané válečky. Zrůžověly pokaždé, když na chvíli vyšlo slunce.

„Už víš, jak pojedeš na ten workshop na Norderney?"

„Antonie, obě víme, že je to ztráta času. Sejde se mezinárodní skupina, zjistí se, že se od minule nic nezměnilo, a pak bude čtyřicet účastníků workshopu dumat, co v nějaký jiný díře než posledně dělat následující tři dny a co napsat do zápisu. To můžu klidně plivat na lidi tady z okna a vyjde nás to levněji."

„No, akorát že když ten budget nevyčerpáme, příští rok už nedostanem nic."

Klára pokrčila rameny.

„Tebe je tak těžký pro něco nadchnout."

Klára musela uznat, že má Antonie pravdu. Rukama už jí prošlo tolik projektů s hlavičkou *Stříbrný věk*, které se tvářily významně a přínosně, absolvovala už tolik dobře míněných pokusů o začleňování seniorů do společnosti a vyhlašování války digitálnímu vylučování seniorů a diskriminaci seniorů a ageismu, které neměly sebemenší dopad na cokoliv, že v sobě opravdu jen stěží nacházela motivaci se znovu nadchnout. Běž do nezisku, říkali jí, když došla do bodu prázdnoty, běž do nezisku, tam budeš mít aspoň pocit, že děláš něco smysluplnýho.

Zapnula počítač a šla si uvařit čaj.

„Došel mátovej? Dobralas ho?"

„Nevím, asi. Uvař si třeba meduňku. A taky je tam myslím urologickej čaj."

Klára nechtěla urologický čaj ani meduňku, ze všeho nejradši by si dala panáka kořalky. Sedla si ke svému pracovnímu stolu a rozklikla si na počítači zprávy.

„Podle místopředsedkyně strany Michaely Rauschenové, která má v hnutí na starosti zdravotnictví, by se po řádném vyzkoušení v praxi mohlo začít uvažovat o eutanazii i u mladších pacientů s tím, že by se spodní hranice mohla nastavit na čtrnácti letech. Tento návrh vyvolal v koalici i mezi voliči kontroverze. Rauschenová následně své vyjádření na síti X mírnila s tím, že STAN rozhodně neprosazuje eutanazii pro děti.“

„Klárko, dodělej mi tu proveditelnost, ju?“ řekla Antonie, aniž zvedla oči od monitoru. „Ať můžem odeslat tu grantovou žádost.“

Klára se zamračila. Nesnášela slovo „ju“, stejně jako všechna deminutiva a infantilní výrazy, která Antonie používala. Studii proveditelnosti Klára dokázala napsat téměř mechanicky, po paměti, bez přemýšlení. Otevřela si studii, kterou psala naposledy; stačí v ní jen opravit čísla, částky a termíny, a možná ani to ne, na trhu se starými lidmi se toho moc nemění, nejspíš jich jen trochu ubylo, ale dost přibylo.

„Šéf křesťanské strany Marek Dobrý reagoval tím, že její návrh není cesta. ‚Důležité je rozvíjet dostupnou paliativní a hospicovou péči. Nikoliv zavádět asistovanou sebevraždu pro děti. Lidský život má svoji hodnotu a tu musíme chránit. Naše strana nebude ve vládě s někým, kdo by měl něco podobného v programu,‘ uvedl Dobrý.“

V kabelce, kterou nechala ležet na stole, jí zazvonil telefon. Líně a neochotně se pro něj natáhla.

„Dobrý den. Tady doktor Rozsypal. Mluvil jsem s paní magistrou Růžičkovou, prý jste projevila zájem se sejít a promluvit si o odcházení vašeho otce.“

Klára mlčela. Vytáhla si ze šuplíku rýžové chlebíčky.

„Slyšíme se?“

„Ano.“

„Myslel jsem, jestli byste se nemohla zastavit třeba dnes odpoledne. Mohla?“

Klára kousla do chlebíčku, až to křuplo. Řekla Antonii, že má studii proveditelnosti hotovou a že by potřebovala odejít dřív.

„Jasně,“ odpověděla Antonie. „Nejsem přece žádnej bachař, abych tě tu držela. Stačí, když mi slíbíš, že pojedeš na Norderney.“

Jeď si sama a mně polib prdel, pomyslela si Klára, ale kývla. „Chlebíček?“

Antonie sáhla do sáčku a vytáhla z něj rychlým pohybem dva plátky. Kousla do obou najednou a podrobila si mohutné poprsí kousky pufované rýže.

Klárou projel náhlý záchvěv touhy. Nějaká pradávná vzpomínka na okamžik, kdy nějaký muž ráno vyšel z koupelny a do předsíně vpadl oblak páry s vůní jeho kolínské. Překvapilo ji to. Byla přesvědčená, že ji po letech singl života dokázala dobře vytěsnit a obejít se bez ní; že to byla její volba. Než jako Antonie co týden dupat s nějakým cizím chlapem jako nadržená ramlice, volila radši abstinenci. Tak proč má zrovna teď chuť si to s někým rozdat? Proč teď narušovat zaběhnutý řád, ve kterém se cítí tak jistě?

●

Přemýšlela, co nejhoršího by se mohlo stát. Dospěla k závěru, že to nejhorší, co by se mohlo přihodit, je velmi reálná možnost, že se v ní doktor Rozsypal bude snažit vzbudit výčitky. Cesta od autobusové zastávky do ordinace jí trvala dvakrát tak dlouho, než měla. Ztratila signál a navigace ji nechala na holičkách. Záběhlice? Proč někdo bydlí v Záběhlicích? Už jen

ten název! Klára se rozhodla, že zůstane klidná. Její nohy se dotýkaly země tak nějak nešikovně, zvláštně, jako by neustále přemýšlela o tom, jak svou existenci uzemnit a propojit s profánním; takhle divně chodila odmalička.

„Už jsem se bál, že nepřijedete," řekl doktor Rozsypal, když ji přivítal ve své kanceláři.

„Živíte se zabíjením starých lidí?" řekla místo pozdravu a ponechala jeho narážku na její zpoždění bez komentáře.

Doktor Rozsypal se pousmál a podal jí ruku. Byl vysoký a mohutný, což ji překvapilo, protože v telefonu měl jemný hlas. Ruce i nohy měl dlouhé, klátily se na něm jako na nějaké loutce. Klára nabízenou ruku ignorovala, obešla ho a sedla si na tvrdou nepolstrovanou židli. Rozhlédla se kolem sebe; na stole fotky dětí, na stěnách lékařské diplomy. U stěny pod věšákem běžecké boty.

„Za vraždění už se taky rozdávají lékařské diplomy?"

„Ne," odpověděl doktor Rozsypal klidně. „Ty diplomy mám z oboru gynekologie a porodnictví."

Klára vstala a prohlédla si je zblízka. Přecházela od jednoho ke druhému a nevěřícně vrtěla hlavou.

„To je ovšem slušný přestup," poznamenala, „velmi slušný přestup."

„Ani ne," pokrčil rameny, „narození i smrt jsou jen dva různé procesy tranzice. Je výsada být u takových událostí přítomný."

„Aha. Zajímavá perspektiva. Kolika dětem jste pomohl na svět?" zeptala se a dosedla zpět na židli. Zhluboka vydechla.

Doktor Rozsypal se zamyslel. „Pár stovek to bude. Spíš přes tisíc. Můžu vám nabídnout něco k pití?"

Rezolutně zavrtěla hlavou. „Děkuju, nebudeme to zbytečně protahovat."

„Jak myslíte."

„Chtěl jste mluvit o eutanazii toho… mého otce," připustila nerada.

„O asistovaném doprovázení. Není kam spěchat, udělal jsem si na vás čas. Když už jste vážila cestu, navrhuji, že to probereme dopodrobna, aby vám do budoucna nezůstaly žádné nezodpovězené otázky."

„Tak dobře," odpověděla vzdorovitě. „Kolika lidem už jste pomohl ze světa?"

Tentokrát už se mu nepodařilo skrýt podráždění.

„Nevím, jak to souvisí s vaším otcem, ale odborné zkušenosti mám, nemusíte mít obavy."

„Tak kolika?" naléhala téměř laškovně a přehodila si nohu přes nohu. Všimla si, že dítě na fotografii na stole před ní, chlapec zhruba devítiletý, má nadváhu a šilhá.

„Řádově okolo padesáti," odpověděl chladně.

„Tak to máte ještě co dělat, abyste to dohnal, viďte? Ten nepoměr myslím."

„Je to služba, slečno Kordová. Ti pacienti jsou mi vděční – a jejich rodiny taky. Uvidíte, že odcházení může být hluboké a krásné."

„Ano? Opravdu?"

„Pokud se toho budete chtít zúčastnit, pochopitelně," opravil se doktor Rozsypal a odkašlal si.

Natáhla obě nohy, propletla si prsty rukou a protáhla si paže. Pohlédla na zem pod lékařův stůl. Všimla si kancelářských svorek pohozených na koberci.

Doktor Rozsypal otevřel růžovou složku, která mu ležela na stole, a bez dalšího začal: „Pan Jiří Korda, toho času bydlištěm v pečovatelském domě Houstim, předložil prostřednictvím

platformy Lékařské doprovázení odchodem, nadále jen LEDO, čtrnáctého září tohoto roku žádost o asistovaný odchod. Ta byla vyhodnocena a schválena dvěma lékaři, geriatričkou doktorkou Jankou Skočdopolovou a paliativním specialistou doktorem Františkem Máslem…“

„Máslem?“

„Ano.“

„Skočdopolovou?“

„Ano.“

„Ta jména nejsou vymyšlená?“

„Ne, jsou skutečná.“

Klára si tiše odkašlala.

„Pokračujte, prosím.“

„…kteří dospěli k závěru, že byly naplněny požadavky Zákona o asistovaném odchodu, totiž že se pacient nachází v závažném a nevyléčitelném zdravotním stavu, který mu způsobuje nesnesitelné utrpení a který vede k přirozené smrti, již lze rozumně předvídat v dohledné době…“

„Čím trpí?“ přerušila ho Klára.

Doktor Rozsypal si povzdechl. „Rakovina plic, v současnosti metastázuje do mozku, mimo jiné. Pan Korda je zcela upoutaný na lůžko.“

Klára mlčela.

„Pan Korda je odkázaný na péči dalších lidí. Prognóza nedává naději.“

„Boží mlýny,“ pronesla Klára tiše.

„Prosím?“

„Nic. Pokračujte.“

„Vždycky se to klientům ze všeho nejdřív snažím rozmluvit. Ujišťuju se, že to opravdu chtějí, víckrát, než mi ukládá zákon.

Pan Korda je pevně rozhodnutý, a tak jsme datum výkonu domluvili na příští neděli."

„Na neděli?"

„Ano. Můj diář je plný a panu Kordovi to bylo jedno. Proč? Nehodí se vám to?"

„Neděle je den Páně," pokrčila Klára rameny. „Den vzkříšení Krista. Ta ironie."

„Ach tak!" vylekal se doktor, jako by zahlédl kobru. „Vy jste věřící?"

„Ne," odpověděla suše.

„Je to dar," pokračoval doktor se zjevným ulehčením. „Pacienti k nám přicházejí v nesmírných bolestech a my jim dokážeme nabídnout úlevu. Dáváme umírajícím dar laskavé smrti," opakoval, jako by se o tom sám musel ujistit.

„To mu ten laskavý dar dáte sám?"

„Ano, s pomocí zdravotní sestry."

„Jak to…?"

„Není to vůbec bolestivé. Je to kombinace látek, které pacienta postupně uvedou do kómatu a znemožní mu dýchat."

Cítila, jak jí srdce buší až na temeni.

„Něco jako poprava smrtící injekcí?"

„Ale ne. Nikoliv, LEDO je mnohem humánnější proces. Pacient si odchod sám přeje a odchází v co nejlaskavějším prostředí, obklopen lidmi, kteří ho milují… většinou."

„Nekoukejte se tak na mě. Toho pána jsem viděla naposledy, když skoro zardousil moji mámu a pak ji polil benzinem. To je přes třicet let, bylo mi tehdy pět. Od tý doby jsem od toho člověka nedostala ani čumkartu. I když v mým rodným listě zapsanej je, to bohužel ano."

„Rozumím…"

„Vlastně ne, ještě jednou jsem ho viděla, to když nám ho před pár lety přivezli sanitkou z nemocnice a zaparkovali ho u nás před barákem, protože neměl nikoho blízkého, kdo by si ho vzal k sobě. Řekli nám, že se musíme postarat."

„Slečno Kordová…"

„A můžu vám říct, že jsme to s mámou ustály. Že jsme ho nechaly na vozíku stát na tý ulici tak dlouho, než si ho zase naložili a odvezli. I když na nás čuměli sousedi. Nenechám se vydírat."

Doktor Rozsypal si promnul kořen nosu a zhluboka si povzdychl. Chvíli bylo ticho.

„Je mi opravdu líto, slečno Kordová, že máte tak traumatickou zkušenost. Ujišťuji vás ale, že vás nikdo do ničeho nenutí. Chci vám nabídnout možnost se s panem Kordou rozloučit, případně být u aktu jeho odchodu. Jak s tou možností naložíte, je zcela na vás. Určitě se nechcete něčeho napít?"

Klára pohlédla do svých rozevřených dlaní a zjistila, že se jí třesou prsty.

„Promiňte," řekla tiše. „Něco silnějšího nemáte?"

Doktor Rozsypal tiše vydechl a najednou jako by mu celé tělo povolilo.

„Meruňkovici?"

Přikývla. Ze svého psacího stolu vytáhl litrovou láhev s průzračnou tekutinou a dva kalíšky.

„Máte ve stole chlast. Vy možná přece jen budete doktor!"

Doktor Rozsypal se usmál. Při nalévání trochu rozlil. Klára vstala, přešla k oknu a skleničku kořalky do sebe obrátila.

„Ježišmarjá!" otřásla se.

„Já vím, třiašedesát procent, domácí," řekl.

Klára mu vrátila úsměv.

„Ještě jednu?“

„Ano!“

Když jí štamprli podával, zavadil o její předloktí a začal se rychle omlouvat jako kluk. Dokonce se jí zdálo, že se začervenal, ale to byl nejspíš jen klam, protože v místnosti už bylo pološero. Doktor Rozsypal natáhl ruku k vypínači, ale poprosila ho, ať nechá zhasnuto. Opřela se bokem o okenní parapet a dívala se ven, kde se na ulici začaly rozsvěcet první lampy. Svědila ji hlava, ale nechtěla se před tím doktůrkem drbat.

„Je smutné odcházet takhle s končícím létem,“ řekla.

„A kdy to není smutné?“

„Taky pravda,“ pokrčila rameny.

„Jak to…“

„Probíhá?“

Přikývla.

„Nechcete si sednout?“ ukázal na designovou zelenou lenošku vedle zdi. Smaragdová? Brčálová? Uchechtla se a uvědomila si, že jí kořalka stoupla do hlavy a trochu jí rozklížila nohy.

„Radši jo,“ kývla. „Už jsem si úplně odvykla pít.“

„Ten proces je kombinací čtyř účinných látek. Nejdřív dostane pacient midazolam, to je rychle účinkující sedativum. Pak lidocain, který znecitliví tepnu, aby se do ní mohlo píchnout 1 000 mg propofolu. Ten přivodí hluboké kóma. A nakonec svalové relaxans rocunorium, které zastaví dýchání – a tím způsobí zástavu srdce.“

„Vy o tom mluvíte jako o receptu na bublaninu.“

„Ano.“

„Ano?“

„Ano, musíte se naučit trochu se od toho distancovat, víte.“

„Nezdá se vám o tom v noci? Nelezou vám ti pacienti do snů?“

Doktor Rozsypal zase trochu ztuhl. „To nebudiž předmětem naší diskuse.“

„Nebudiž,“ opakovala. „Takže lezou.“

Na kostele někde blízko se rozezněl zvon.

„Klekání,“ řekla tiše.

„Co to?“

„Měl byste všeho nechat, kleknout si a pomodlit se Anděl Páně,“ usmála se.

„Celé to netrvá déle než deset minut,“ řekl, jako by si náhle vzpomněl.

„Vida,“ řekla, „a já už jsem tu skoro půl hodiny. Za tu dobu byste stihl odpravit…“

„Ptejte se, jestli vás ještě něco napadá,“ přerušil ji, „pak si to nechte projít hlavou a v týdnu se můžete spojit s paní magistrou Růžičkovou a dát jí vědět, jak jste se rozhodla. Pokud vím, tak den předem plánují v domově s vaším panem… Kordou rozlučku…“

„Promiňte, to zní hrozně pitomě.“

„Pro mnoho pozůstalých je to velmi důležité. Má to pro ně hluboký duchovní význam. Dělají si na událost speciální pozvánky, oblékají si nejlepší šaty, promítají si společně fotky a filmy, pijí drahé šampaňské, zpívají, prostě se rozloučí způsobem, který si sami zvolí. Někdy děti z rodiny pomalují rakev…“

„To je morbidní!“

„To je otázka pohledu, někomu to tak jistě může připadat.“

„Co dort? Dort není?“

„Někdy je i dort,“ připustil, „když si to pozůstalí přejí. Nebo odcházející.“

„Nedovedu si představit, že by někdo na prahu smrti toužil po dortu."

„Hm," přikývl Rozsypal neutrálně.

Na stole se mu rozvibroval telefon. Rychle na něj pohlédl a zvonění utnul.

„Tak tedy…" rozhodil rukama.

„Tak já teda jdu," pochopila ona.

„Já vás určitě nevyháním. Jestli máte ještě nějaké otázky…"

„Můžu ho vidět?"

Rozhlédla se po místnosti. Kdo to vyslovil? Je přece vyloučené, že by něco takového pronesla ona.

„Samozřejmě. Pokud bude chtít i pan Korda, tak je to samozřejmě možné. A nejspíš by vám to každý paliativní psycholog doporučil. Mám zavolat paní magistře Růžičkové a požádat ji, aby se…" odkašlal si, „…vašeho otce zeptala?"

„Už je pozdě, bude mít po pracovní době," špitla nesměle.

„Tyhle věci nesnesou odkladu. Když máte na světě pevně vyměřený čas, pracovní doba je irelevantní," řekl a hned vytočil číslo. Krátce mluvil do mikrofonu, který spíš ze slušnosti zakrýval rukou, a pak na Kláru kývl.

„Zeptá se ho a obratem se ozve," řekl spokojeně.

Klára se schoulila do zelené lenošky a pomyslela si, že by tam tak chtěla zůstat navždycky.

●

Klára byla nakonec ráda, že na Norderney odjela. Dlouhá cesta vlakem a poté trajektem jí pomohla odstřihnout se od tíhy pražské existence. Ráno před začátkem workshopů se šla projít a nechala se propleskнout ledovým větrem ze

Severního moře. První večer, určený k navazování a posílení neformálních vztahů mezi účastníky mezinárodní pracovní skupiny, vypila v hospodě tři piva a skončila na pokoji Willema, vedoucího mezinárodní pracovní skupiny, ke kterému už jistou dobu chovala profesionální sympatie. Jeho polibek chutnal po pivu a Kláře se trochu zvedal žaludek. Když jí Willem strčil ruku do kalhotek, myslela na doktora Rozsypala a vyvrcholila během okamžiku.

Druhý den jí bylo špatně a vyhýbala se Willemovu pohledu. Když prezentoval, o kolik se mají nizozemští senioři lépe než jiní senioři, protože mají díky eutanazii k dispozici možnost laskavého odchodu, opustila Klára místnost a v předsálí si nalila odpornou konferenční kávu. Žaludek měla jako na vodě a vnitřní strany stehen, kde ji Willem poškrábal svou neoholenou tváří, ji pálily. Uvědomila si, že nemá nikoho, před kým by ty škrábance musela skrývat – ani rodiče, ani partnera. Nemá nikoho, koho by její poklesek zajímal. Komu by se mohla svěřit, co jí doopravdy svírá hrudník.

Nuda na malém ostrově byla paradoxně léčivá. Nedalo se dělat nic jiného než chodit po dlouhých písčitých plážích a nechat do sebe narážet živly nebo souložit a nechat do sebe narážet Willema. Jednou ho při souloži kousla tak silně, že mu prokousla kůži, ale odmítla se mu omluvit. Spát chodila přiopilá a v noci se často budila. Z vedlejšího pokoje slyšela několikrát hlasitý, zoufalý pláč. Vzdálené zvuky moře ji ale brzy znovu ukolébaly ke spánku.

Před odjezdem ji Willem pozval na návštěvu Amsterdamu. Odpověděla vyhýbavě, ale bylo jí jasné, že pozvání nikdy nevyužije; evropská města jí připadala čím dál podobnější a splývala v jedno. Kromě toho ji začal unavovat pohled na

Willemovu svraštělou kůži a povislé svaly, které ji upomínaly na vlastní smrtelnost. Byl příjemným povyražením po dlouhém období půstu, kdy si při bezpečnostních prohlídkách na letištích schválně nechávala po kapsách sponky a mince, aby měla při dotycích bezpečnostní pracovnice alespoň nějaký tělesný kontakt. Rozhodně však nebyl žádnou vyhlídkou na vztah, který by měl cokoliv znamenat.

●

Četla si blog Američana jménem John Heckel, jehož manželka umírala na neurodegenerativní chorobu.

Janetin lék na umírání dorazil v úterý ráno prostřednictvím FedExu z lékárny v Pacifice.

Dva dny mi trvalo, než jsem se odhodlal otevřít krabici, a další den, než jsem se přinutil přečíst si návod, který zabral sotva tři čtvrtiny špatně natištěné stránky.

Šestého června nám zavolali z firmy Komponenty pro dobrý pocit v Pacifice a požádali nás o potvrzení termínu dodání. Mladá žena, jejíž hlas a chování by se hodily spíš k prodeji nosních kapek, mi sdělila, že dodávku doručí následující úterý. Poté věcně dodala: „Bude to 700 dolarů, prosím, Mastercard, nebo Visa?“

Ten „lék“ – přišlo mi divné říkat tomu lék a snažil jsem se přijít na jiné jméno, dokud se mě na to nezeptal soused. Teď už jsem s tím slovem smířený. Když se blížíte ke konci života a trpíte nevyléčitelnou nemocí, potřebujete lék. Vědomí, že nemusíte trpět a že máte svobodu rozhodnout se, kdy a kde svůj život ukončit, je nejlepší lék, jaký může být. Takže ano, je to lék.

Ten lék leží v kuchyni a Janet i já si na jeho přítomnost v našem domově začínáme zvykat. První slova na té špatně natištěné stránce jsou: „Vezměte prosím na vědomí, že naše lékárna za toto léčivo nenabízí vrácení peněz. Pokud nějaká jeho část zbyde, zeptejte se prosím na své místně příslušné policejní stanici, kde se nachází anonymní schránka na odevzdání léků."

Instrukce, jak a kdy lék podat, jsou jasné. Prášek s „pomocí při umírání" lze smíchat například s jablečným džusem, jen je nutné ho dobře rozmíchat. Jediný náznak, že vás ta věc zabije, je na celém tom návodu toto decentní upozornění: „Pacient pravděpodobně během několika minut po požití léku usne. Je proto důležité, aby svým blízkým sdělil vše, co jim chce říct, už před požitím léku."

Usne? To jako fakt?

Bez ohledu na mizerný návod a neohrabaný telefonát dělá přítomnost léku doma z každého dne vědomou volbu. Janet získala svobodu, která je s volbou spojena.

Žít každou hodinu každého dne je volba, kterou nyní Janet může využívat každý den.

●

Řidič autobusu se nadzvedl na jedné půlce, pak se zaklonil do opěradla a zatvářil se spokojeně. Autobus hlučně vyrazil vpřed. Klára si položila čelo na sklo okna, jako když bývala dítě, a pozorovala bílé a hnědé kozy na stráni zahrady za plotem, které vesele poskakovaly a ožíraly listy jabloní, jako by odmítaly vzít na vědomí, že Klára jede na poslední návštěvu svého otce, který za týden zemře. Který za týden zemře.